

**ПРЕВОД, ОБРАБОТКА И КОМЕНТАРИ НА
ЗАКОНА НА РУСКАТА ФЕДЕРАЦИЯ ЗА ДЪРЖАВНАТА ТАЙНА
(с изменения от 29 юли 2018 г.)**

проф. д-р Иво Великов
ВСУ „Черноризец Храбър“

Резюме: Идеята да превода и коментирам руския закон в тази област имаше най-малко две основания:

- Да се направи сравнение на изградената наша система в областта на ЗКИ;

- По възможност да се изведат полезни и практични изводи относно системата за ЗКИ в Русия, които да могат да бъдат използвани и у нас (не се съмняваме, че ще има такива в една страна, която безспорно има глобални интереси и достатъчно дълбоки, вкл. и имперски, традиции в областта на защитата на своите национални интереси и ценности.

При превода имах стремеж да запазя автентичността на постройката и стила на руския законодател, но също и да обвържа понятия и изрази с познати и разбираеми такива за нашата среда и нашата Национална система за ЗКИ. Задачата безспорно е много отговорна, особено за текст, който трябва да бъде точен, недвусмислен, в строг юридически стил и далеч от художествените преводи.

Ключови думи: Класифицирана информация, държавна тайна, Русия, закон за държавната тайна

**TRANSLATION, PROCESSING AND COMMENTS ON THE LAW OF
THE RUSSIAN FEDERATION "ON STATE SECRET"
(as amended on July 29, 2018)**

Prof. PhD. Ivo Velikov
VFU "Chernorizets Hrabar"

Summary: The idea to translate and comment on Russian law in this area had at least two grounds:

- To make a comparison of our system in the field of LCI;

- If possible, to draw useful and practical conclusions about the system of LCI in Russia, which can be used in our country (we have no doubt that there will be in a country that undoubtedly has global interests and deep enough, incl. and imperial, traditions in the field of protection of their national interests and values.

In translating, I sought to preserve the authenticity of the building and style of the Russian legislator, but also to link concepts and expressions with familiar and understandable ones about our environment and our National LCI system. The task is undoubtedly very responsible, especially for a text that must be accurate, unambiguous, in a strict legal style and away from literary translations.

Keywords: Classified information, state secret, Russia, law on state secret

Въведение към закона „За държавната тайна“

Преподавал съм дисциплината „Защита на класифицираната информация“ от приемането на ЗЗКИ в нашата страна през 2002 г.. Натрупаният преподавателски и научен опит имам възможност да използвам и на длъжността си като член на ДКСИ.

Смятам, че коментари и анализи на развитието на тази политика у нас са налични по различни поводи и теми, но те са значително стеснени (или до текстове, свързани със защитата на тайната преди приемането на ЗЗКИ (за времето най-вече на Държавна сигурност), или по съдържанието и смисъла на самия закон, който все пак следва един стереотип, наложен в страните от ЕС и в по-малка степен от НАТО, най-малкото защото някои страни в НАТО имат много различен подход, напр. САЩ

Надявам се текстът в този си вид да е достатъчно разбираем и използваем от различни аудитории. За улеснение по разбирането – с италики са собствените коментари, останалата част е преводна.

Този закон урежда отношенията, възникнали във връзка с класифицирането на информацията като държавна тайна, тяхното класифициране или разсекретяване и защита в интерес на осигуряването на сигурността на Руската федерация (преамбюлът е допълнен от 9 октомври 1997 г. с федерален закон № 131-FZ от 6 октомври 1997 г.

Раздел I. ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 1. Обхват на този закон

Разпоредбите на този закон са задължителни на територията на Руската федерация и в чужбина за законодателни, изпълнителни и съдебни органи, както и за организации, упълномощени в съответствие с федералното законодателство, с правомощията да упражняват държавна администрация от името на Руската федерация в установената сфера на дейност (по-нататък - държавни органи), местни власти, предприятия, институции и организации, независимо от тяхната организационна и правна форма и форма на собственост, длъжностни лица и граждани на Руската федерация, които са поели задължения или са задължени от своя статус да изпълняват изискванията на законодателството на Руската федерация относно държавните тайни (член, изменен с Федералния закон от 6 октомври 1997 г. N 131-FZ; изменен на 5 Декември 2007 г. Федерален закон от 1 декември 2007 г. N 318-FZ.

Член 2. Основни понятия, използвани в този закон

В този закон се използват следните основни понятия:

държавна тайна - информация, защитена от държавата в областта на нейната военна, външна политика, икономическа, разузнавателна, контраразузнавателна и оперативно-издирвателна дейност, разпространението на която може да навреди на сигурността на Руската федерация; (б.а. – за сравнение от нашия ЗЗКИ – „Чл. 25. Държавна тайна е информацията, определена в списъка по приложение No 1, нерегламентираният достъп до която би създал опасност за или би увредил интересите на Република България, свързани с националната сигурност, отбраната, външната политика или защитата на конституционно установения ред)

носители на информация, представляваща държавна тайна - материални обекти, включително физически полета, в които информацията, представляваща държавна тайна, се показва под формата на символи, изображения, сигнали, технически решения и процеси; (б.а. – много по-широко понятие от това, което имаме у нас в ДР към ЗЗКИ:

10. "Материал" е документ или всякакъв друг предмет от техническо естество, съоръжение, оборудване, устройство или въоръжение, произведени или в процес на производство, както и съставни части от тях, използвани за производството им.

11. "Документ" е всяка записана информация, независимо от физическата ѝ форма или характеристика, включително следните носители на информация: ръчно или машинно написан материал, програми за обработка на данни, печати, карти, таблици, снимки, рисунки, оцветявания, гравюри, чертежи или части от тях, скици, чернови, работни

бележки, индигов лист, мастилен лент или възпроизвеждане чрез каквито и да е средства или процеси звук, глас, магнитни записи, видеозаписи, електронни записи, оптични записи в каквато и да е форма, портативни съоръжения или уреди за автоматизирана обработка на данни с постоянен носител на информация или с преносим носител на информация и други.)

система за защита на държавните тайни - съвкупност от органи за защита на държавните тайни, **средствата и методите**, които използват за защита на информация, представляваща държавна тайна, и техните носители, както и **предприетите мерки** за тези цели;

(б.а. – у нас имаме Национална система за защита на класифицираната информация, която според ДП към Правилника за прилагане на ЗЗКИ изглежда така:

2. "Национална система за защита на класифицираната информация" е **комплекс от компетентни органи и мерки** за осъществяване на специфични информационни, аналитични и контролни дейности, които дават възможност за обединяване на информацията от организационните единици, по начин, позволяващ правенето на оценки и прогнози за качеството на защита на класифицираната информация на територията на страната и в чужбина, в изрично определените случаи с цел оценка на актуалното състояние на качеството на системата за защита на класифицираната информация, оценка и прогноза на риска, своевременно идентифициране на негативните процеси, свързани със заплахата за класифицираната информация или увреждането и, прогнозиране на тяхното развитие, предотвратяване на вредните процеси и определяне степента на ефективност на осъществяваните мероприятия за защита на класифицираната информация.)

Краткият коментар е: В българската дефиниция има повече яснота по отношение на двата основни стълба на ЗКИ – системата от органи и системата от мерки, стилът и конструирането обаче на такова тежко определение, с вкарана толкова много излишна технология по защитата, без да се отчете ясно крайната цел – защита на КИ и успешно противодействие на заплахи, не създава еднозначно разбиране на НСЗКИ.

допускане до държавна тайна - процедурата за регистриране на правото на гражданите на достъп до информация, представляваща държавна тайна, а предприятията, институциите и организациите - да извършват работа, използвайки такава информация; (б.а. – доста неясен и опростен вариант на процедурите за проучване на физически и юридически лица)

достъп до информация, представляваща държавна тайна - запознаване на конкретно лице с информация, представляваща държавна

тайна, разрешена от упълномощено длъжностно лице; *(това е самата работа на физическо лице с КИ)*

секретен гриф - реквизит, указващ степента на секретност на информацията, съдържаща се в техния носител, поставена върху самия носител и (или) в придружаващата го документация; *(б.а. – в ДР към ЗЗКИ имаме сродно определение: 9. "Гриф за сигурност" е маркировка върху материал, съдържащ класифицирана информация, която показва нивото на класификация.) Разликата е не само в понятието „реквизит“, съотв. при нас „маркировка“, или в „степен на секретност“ и „ниво на класификация“, но и във възможността да не се поставя върху носителя (напр. хартия) секретен гриф, което при нас е задължително.*

средства за защита на информацията - технически, криптографски, софтуерни и други средства, предназначени да защитават информация, представляваща държавна тайна, средствата, по които се прилагат, както и средства за мониторинг на ефективността на защитата на информацията;

списък на информацията, представляваща държавна тайна - съвкупност от категории информация, в съответствие с която информацията се класифицира като държавна тайна и се класифицира въз основа и по начин, установен от федералното законодателство (параграфът е допълнително включен от 9 октомври 1997 г. от Федералния закон № 131 от 6 октомври 1997 г. -FZ). *(б.а. – тук аналогията е значителна)*

Член 3. Законодателство на Руската федерация относно държавните тайни

Законодателството на Руската федерация относно държавните тайни се основава на Конституцията на Руската федерация, Закона на Руската федерация „За сигурността“ и включва този закон, както и разпоредбите на други законодателни актове, уреждащи отношенията, свързани с опазването на държавната тайна.

Член 4. Правомощия на държавните органи и длъжностни лица в областта на класифицирането на информацията като държавна тайна и опазването им

1. Палати на Федералното събрание (параграф, изменен с Федералния закон от 6 октомври 1997 г. N 131-FZ):

осъществяват законодателно регулиране на отношенията в областта на държавните тайни (параграф, изменен, влязъл в сила на 9 октомври 1997 г. с федерален закон от 6 октомври 1997 г. N 131-FZ;

разглеждат статиите от федералния бюджет по отношение на средства, отпуснати за изпълнение на държавни програми в областта на опазването на държавните тайни (параграф с изменения, влязъл в сила на 9 октомври 1997 г. с федералния закон от 6 октомври 1997 г. N 131-FZ;

параграфът се изключва от 9 октомври 1997 г. от Федералния закон от 6 октомври 1997 г. N 131-FZ;

определя правомощията на длъжностните лица в офисите на палатите на Федералното събрание за осигуряване на защитата на държавните тайни в палатите на Федералното събрание (параграф, изменен с Федерален закон № 131-FZ от 6 октомври 1997 г. ;

параграфът е изключен от 9 октомври 1997 г. от Федералния закон от 6 октомври 1997 г. N 131-FZ. - Вижте предишното издание.

2. Президентът на Руската федерация:

одобрява държавните програми в областта на опазването на държавните тайни; *(б.а. – вкл и за финансиране на дейностите по ЗКИ от бюджета)*

одобрява по предложение на правителството на Руската федерация състава, структурата на Междуведомствената комисия за защита на държавните тайни и наредбите за нея; *(б.а. - виж в Приложение 1 състава на последната такава комисия)*

одобрява, след представяне от правителството на Руската федерация, списъка на длъжностните лица на органите на държавната власт и организации, на които е предоставено правомощието да класифицират информацията като държавна тайна, Списъкът на длъжностите, при попълване на кои лица се считат за допуснати до държавна тайна, както и Списъкът с информация, класифицирана като държавна тайна (параграф, изменен с Федералния закон от 18 юли 2009 г. N 180-FZ;

сключва международни договори на Руската федерация за съвместно използване и защита на информация, представляваща държавна тайна;

определя правомощията на длъжностните лица да осигуряват защитата на държавните тайни в администрацията на президента на Руската федерация (параграф, изменен с Федерален закон № 131-FZ от 6 октомври 1997 г.);

в рамките на своите правомощия решава други въпроси, възникнали във връзка с класифицирането на информацията като държавна тайна, тяхното класифициране или декласифициране и защитата им (параграф, изменен с Федералния закон от 6 октомври 1997 г. N 131-FZ. *(б.а. – очевидно Президентът на Руската федерация е натоварен с най-висока отговорност по защита на тайните, поради което има и този текст, който на практика му дава право на неограничена намеса в тази държавна политика)*

3. Правителството на Руската федерация:

организира прилагането на Закона на Руската федерация „За държавните тайни“;

внося за одобрение на президента на Руската федерация състава, структурата на Междуведомствената комисия за защита на държавните тайни и наредбите по нея; (това е аналогът на ДКСИ, комисия с непостоянен ангажимент към защита на държавните тайни)

представя за одобрение на президента на Руската федерация списъка на длъжностните лица на държавните органи и организации, на които е предоставено правомощието да класифицират информацията като държавна тайна, списъка на длъжностите, в които лица се считат за допуснати до държавна тайна, както и списъка с информация, класифициран като държавна тайна (параграф, изменен влезе в сила на 20 октомври 2009 г. с Федералния закон от 18 юли 2009 г. N 180-FZ;

установява процедурата за разработване на Списъка на информацията, класифицирана като държавна тайна;

организира разработването и изпълнението на държавни програми в областта на опазването на държавните тайни;

определя правомощията на длъжностните лица да осигуряват защитата на държавните тайни в апаратите на правителството на Руската федерация;

установява процедурата за предоставяне на социални гаранции на граждани, допуснати до държавна тайна за постоянно, и служители на структурни звена за защита на държавните тайни, ако социалните гаранции или процедурата за предоставяне на такива социални гаранции не са установени от федерални закони или регулаторни правни актове на президента на Руската федерация;

*(б.а. – дотолкова, доколкото и у нас преди приемането на ЗЗКИ се изплащат „някакви“, макар и минимални суми за работа с държавна тайна, които след 2002 г. вече не са отделно перо към заплатата на служителите, си направихме труда да проверим размера на тези социални гаранции. Така бяха открити **Постановление от 18 септември 2006 г. N 573** Относно предоставянето на социални гаранции на граждани, допуснати до държавна тайна, и служители на структурни звена за опазване на държавната тайна (изменено от 21 май 2020 г.) и приложените към него **Правила** за изплащане на месечните надбавки към официалната заплата (тарифната ставка) на гражданите, допуснати до постоянна държавна тайна, и служителите на структурните звена за опазване на държавната тайна. Предаваме в превод и с кратки съкращения най-важните цифри:*

Размерът на месечната надбавка към официалната заплата (тарифната ставка) за работа с информация, която има степен на секретност от „особено значение“ (еквивалент на нашето Строго

секретно), е 50-75 процента, със степен на секретност „строга тайна“ - 30-50 процента (еквивалент е нашето ниво Секретно), със степен на секретност „тайна“ (равно на нашето Поверително) при издаване на прием с тестови дейности - 10-15 процента, без тестови дейности - 5-10 процента (последното в буквален превод е „без проверовъчни мероприятия“, което обаче не сме в състояние да разшифроваме – б.а.).

При определяне на размера на месечната надбавка се взема предвид количеството информация, до която тези граждани имат достъп, както и продължителността на периода, през който тази информация остава актуална...

Служителите на структурните подразделения за защита на държавната тайна, в допълнение към месечното увеличение на процента към официалната заплата (тарифната ставка), предвидена в параграф 1 от настоящите правила, се изплащат процентно увеличение на официалната заплата (тарифна ставка) за продължителността на службата в посочените структурни подразделения.

Размерът на увеличението на процента към официалната заплата (тарифната ставка) за трудов стаж от 1 до 5 години е 10 процента, от 5 до 10 години - 15 процента, от 10 години и повече - 20 процента.

(Параграф, изменен с Федералния закон от 22 август 2004 г. N 122-FZ; изменен с Федералния закон от 8 ноември 2011 г. N 309-FZ)..

установява процедурата за определяне на размера на щетите в резултат на нерегламентирано разпространение на информация, представляваща държавна тайна, както и вреди, причинени на собственика на информация в резултат на класификацията му;

сключва междууправителствени споразумения, взема мерки за прилагане на международните договори на Руската федерация за съвместно използване и защита на информация, съставляваща държавна тайна, взема решения относно възможността за прехвърляне на техните превозвачи в други държави или международни организации (параграфът е допълнен от 15 декември 2007 г. с Федералния закон от 1 декември 2007 г. N 294-FZ;

в рамките на своите правомощия решава други въпроси, възникващи във връзка с класифицирането на информацията като държавна тайна, класификацията им или разсекретяването и защитата им (параграфът е допълнително включен от 9 октомври 1997 г. от Федералния закон от 6 октомври 1997 г. N 131-FZ).

4. Органи на държавна власт на Руската федерация, органи на държавната власт на съставляващи образувания на Руската федерация и органи на местно самоуправление в сътрудничество с органи за защита на държавните тайни, разположени в рамките на съответните територии:

осигуряват защитата на информацията, прехвърлена им от други държавни органи, предприятия, институции и организации, съставляващи държавна тайна, както и информация, класифицирана от тях;

осигуряват защитата на държавните тайни в подчинените им предприятия, институции и организации в съответствие с изискванията на законодателните актове на Руската федерация;

установяват размера на социалните гаранции, предоставяни постоянно на граждани, допуснати до държавна тайна, и на служители на структурни звена за опазване на държавната тайна в подчинените им предприятия, институции и организации;

осигуряват в границите на своята компетентност провеждането на проверки във връзка с граждани, допуснати до държавна тайна;

прилагат мерки, предвидени в законодателството за ограничаване правата на гражданите и предоставяне на социални гаранции на лица, които имат или имат достъп до информация, представляваща държавна тайна;

отправят предложения до упълномощените органи на държавната власт за подобряване на системата за опазване на държавната тайна.

(Клауза, изменена с Федералния закон от 22 август 2004 г. N 122-FZ)

5. Съдебната система:

разглежда наказателни, граждански и административни дела за нарушения на законодателството на Руската федерация относно държавните тайни;

(Параграф, изменен с Федералния закон от 8 март 2015 г. № 23-FZ.

осигурява съдебна защита на гражданите, публичните власти, предприятията, институциите и организациите във връзка с тяхната дейност по опазване на държавната тайна;

осигурява опазването на държавните тайни по време на разглеждане на тези случаи;

определя правомощията на длъжностните лица за гарантиране на защитата на държавните тайни в съдебната система.

(б.а. – системата от органи на Русия е представена сама по себе си по-подробно, без обаче функциите и правомощията на отделните нива и органи да са разписани толкова добре, колкото у нас)

Раздел II. СПИСЪК НА ИНФОРМАЦИЯ, СЪСТАВЯЩА ДЪРЖАВНА ТАЙНА *

Член 5. Списък на информацията, представляваща държавна тайна

Държавните тайни са:

1) информация във военната област:

относно съдържанието на стратегически и оперативни планове, документи за бойна подготовка и провеждане на операции, стратегическо,

оперативно и мобилизационно разполагане на въоръжените сили на Руската федерация, други войски, военни формирования и органи, предвидени от Федералния закон „За отбраната“, относно тяхната бойно-мобилизационна готовност и др. относно създаването и използването на мобилизационни ресурси;

за планове за изграждане на въоръжените сили на Руската федерация и други войски на Руската федерация, за направлението за развитие на оръжия и военна техника, за съдържанието и резултатите от изпълнението на целевите програми, научно-изследователската и развойна работа по създаването и модернизацията на оръжия и военна техника;

развитие, технология, производство, обеми на производство, съхранение, изхвърляне на ядрени боеприпаси, техните компоненти, дялящи се ядрени материали, използвани в ядрени боеприпаси, технически средства и (или) методи за защита на ядрените боеприпаси от неразрешена употреба, както и ядрена енергия и специални физически инсталации с отбранително значение;

относно тактическите и техническите характеристики и възможностите на бойното използване на оръжия и военна техника, върху свойствата, съставите или технологиите за производство на нови видове ракетно гориво или експлозиви за военни цели;

относно местоположението, предназначението, степента на готовност, сигурността на чувствителни и особено важни съоръжения, относно тяхното проектиране, изграждане и експлоатация, както и относно разпределението на земните, подпочвените и водните площи за тези съоръжения;

относно разполагането, действителните имена, организационната структура, въоръжението, броя на войските и състоянието на тяхната бойна подкрепа, както и военно-политическата и (или) оперативната обстановка;

2) информация в областта на икономиката, науката и технологиите:

относно съдържанието на плановете за подготовка на Руската федерация и нейните отделни региони за възможни военни действия, за мобилизационните мощности на индустрията за производство и ремонт на оръжия и военна техника, за обемите на производство, доставките, за запасите от стратегически видове суровини и материали, както и за местоположението, действителния размер и за използването на държавните материални резерви;

относно използването на инфраструктурата на Руската федерация с цел осигуряване на отбранителна способност и сигурност на държавата;

за силите и средствата на гражданската защита, за местоположението, целта и степента на защита на административните съоръжения, за степента на осигуряване безопасността на населението, за функционирането на

транспорта и съобщенията в Руската федерация с цел гарантиране сигурността на държавата;

относно обемите, плановете (задачите) на държавната отбранителна поръчка, за производството и доставката (в брой или в натура) на оръжия, военна техника и други отбранителни продукти, за наличността и увеличаването на капацитета за тяхното производство, за отношенията на предприятията за сътрудничество, за разработчиците или за производителите на посочените оръжия, военна техника и други отбранителни продукти;

върху постиженията на науката и технологиите, научните изследвания, експерименталния дизайн, проектирането и технологиите, които имат важно отбранително или икономическо значение, засягащи сигурността на държавата;

върху запасите от платина, метали от групата на платината, природни диаманти в Държавния фонд за скъпоценни метали и скъпоценни камъни на Руската федерация, Централната банка на Руската федерация, както и върху обема на резервите в недрата, добив, производство и потребление на стратегически видове минерали на Руската федерация (според списъка, определен от От правителството на Руската федерация) (параграф, изменен с Федералния закон от 11 ноември 2003 г. N 153-FZ);

3) информация в областта на външната политика и икономиката:

относно външната политика, външноикономическата дейност на Руската федерация, чието преждевременно разпространение може да навреди на сигурността на държавата;

относно финансовата политика във връзка с чуждите държави (с изключение на обобщените показатели за външен дълг), както и относно финансовите или паричните дейности, преждевременното разпространение на които може да навреди на сигурността на държавата;

4) информация в областта на разузнаването, контраразузнаването и оперативно-издирвателните дейности, както и в областта на противодействието на тероризма и в областта на осигуряване сигурността на лица, по отношение на които е взето решение за прилагане на държавни мерки за защита:

(Параграфът е допълнен от 18 февруари 2011 г. с Федералния закон от 15 ноември 2010 г. N 299-FZ; изменен с Федералния закон от 21 декември 2013 г. N 377-FZ.

относно силите, средствата, източниците, методите, плановете и резултатите от разузнаването, контраразузнаването, оперативно-издирвателните дейности и дейности за противодействие на тероризма, както и данни за финансирането на тези дейности, ако тези данни разкриват

изброената информация (параграф, изменен от 18 февруари 2011 г. от Федералния закон от 15 ноември 2010 г. N 299-FZ;

относно силите, средствата, източниците, методите, плановете и резултатите от дейностите за осигуряване на безопасността на лицата, по отношение на които е взето решение за прилагане на мерки за държавна защита, данни за финансирането на тези дейности, ако тези данни разкриват изброената информация, както и индивидуална информация за посочената лица;

(Параграфът е допълнително включен от 3 януари 2014 г. от Федералния закон от 21 декември 2013 г. N 377-FZ).

Параграфи три до дванадесет от предишното издание от 3 януари 2014 г. се считат съответно за параграфи от четири до тринадесет от настоящото издание - Федерален закон от 21 декември 2013 г. N 377-FZ.

за лица, които сътрудничат или си сътрудничат на поверителна основа с органи, извършващи разузнавателна, контраразузнавателна и оперативно-издирвателна дейност;

за организацията, за силите, средствата и методите за осигуряване на сигурността на обектите на държавна защита, както и данни за финансирането на тази дейност, ако тези данни разкриват изброената информация;

относно системата на президентски, правителствени, криптирани, включително криптирана и секретна комуникация, на шифри, за развитието, за производството на шифри и предоставянето им, за методите и инструментите за анализ на инструменти за криптиране и специално оборудване за защита, за информационните и аналитичните системи за специални цели;

относно методите и средствата за защита на секретна информация;

за организацията и за действителното състояние на опазване на държавните тайни;

относно защитата на държавната граница на Руската федерация, изключителната икономическа зона и континенталния шелф на Руската федерация;

относно разходите на федералния бюджет, свързани с отбраната, държавната сигурност и правоприлагането в Руската федерация;

относно обучението на персонала, разкриване на дейностите, извършвани с цел да се гарантира сигурността на държавата;

относно мерките за осигуряване на защита на критични съоръжения и потенциално опасни инфраструктурни съоръжения на Руската федерация от

терористични актове (параграфът беше допълнително включен от 18 февруари 2011 г. от Федералния закон от 15 ноември 2010 г. N 299-FZ);

относно резултатите от финансовия мониторинг във връзка с организации и лица, получени във връзка с проверката на евентуалното им участие в терористични дейности (параграфът е допълнително включен от 18 февруари 2011 г. от Федералния закон № 299-ФЗ от 15 ноември 2010 г.);

относно мерките за гарантиране на сигурността на критичната информационна инфраструктура на Руската федерация и за състоянието на нейната защита срещу компютърни атаки.

(Параграфът е допълнително включен от 1 януари 2018 г. от Федералния закон от 26 юли 2017 г. N 193-FZ)

(Член, изменен с Федералния закон от 6 октомври 1997 г. N 131-FZ)

(б.а. – Най-важното от изброения списък на категориите информация, представляващи държавна тайна е широкия му обхват, който допуска свободно тълкуване на тайната, следователно и доста произволно класифициране, но също така подробната и изчерпателна регламентация на информация в областта на дейност на специалните служби в подточка 4, вероятно за да не се пропусне някаква важна категория да бъде включена. Т.е. при първите 3 и последната подточка имаме противоположен подход на руския законодател, при това, както се вижда от поясненията – от 2013 и 2018 г., т.е. с последните промени в този член. Достатъчно ясно е, че първите три подточки в голяма степен приличат на трите раздела от нашия Списък, Приложение №1, към чл. 25 на ЗЗКИ)

Раздел III. ОТНОШЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ КЪМ ДЪРЖАВНАТА ТАЙНА И ЗАСЕКРЕТЯВАНЕТО ѝ *

(б.а. – „ОТНЕСЕНИЕ СВЕДЕНИЙ К ГОСУДАРСТВЕННОЙ ТАЙНЕ“ според нас трябва да се преведе като „Класифициране на информацията“)

* Заглавието на секцията, както е изменено, влезе в сила на 9 октомври 1997 г. от Федералния закон от 6 октомври 1997 г. N 131-FZ.

Член 6. Принципи на класифицирането на информацията като държавна тайна и класифицирането на тази информация *

* Заглавието на статията с изменения, влязло в сила на 9 октомври 1997 г. с федералния закон от 6 октомври 1997 г. N 131-FZ.

Класифициране на информацията като държавна тайна и нейното засекретяване - въвеждането в съответствие с процедурата, предвидена в този закон за информация, представляваща държавна тайна, ограничения за разпространението им и достъпа до техните превозвачи (част, изменена, влязла в сила на 9 октомври 1997 г. от Федералния закон на Федералния закон на 6 октомври 1997 г. N 131-FZ.

Класифицирането на информацията като държавна тайна и нейното засекретяване се извършва в съответствие с **принципите на законност, валидност и актуалност** (част, изменена, влязла в сила на 9 октомври 1997 г. с Федералния закон от 6 октомври 1997 г. N 131-FZ.

Законността на класифицирането на информацията като държавна тайна и нейното засекретяване е в съответствие с разпоредбите на членове 5 и 7 от този закон и законодателството на Руската федерация относно държавните тайни (изменено с Федерален закон № 131 от 6 октомври 1997 г.) -FZ.

Валидността на класифицирането на информацията като държавна тайна и нейното засекретяване се състои в установяване чрез експертна оценка целесъобразността на класифицирането на конкретна информация, вероятните икономически и други последици от този акт въз основа на баланса на жизнените интереси на държавата, обществото и гражданите (изменено с Федерален закон № 131 от 6 октомври 1997 г.) -FZ.

Навременността на класифицирането на информацията като държавна тайна и нейното засекретяване се състои в установяване на ограничения за разпространението на тази информация от момента на нейното получаване (разработване) или предварително (част с изменения, влязла в сила на 9 октомври 1997 г. с Федералния закон от 6 октомври 1997 г. N 131-FZ)...

(б.а. – В ЗЗКИ у нас е прокламиран и утвърден един основен принцип – „необходимост да се знае“. Той е доказан и във времето (от първите закони в НАТО и ЕС, а и в пространството – като множество държави от различни континенти са го реципирали в собственото си законодателство. В нашето законодателство не липсват други принципи, но те са по-скоро технологични, напр. поставянето на гриф за сигурност на два етапа – работен от лицето което изготвя документа де факто и окончателен – от лицето което изготвя документа де юре, т.е. имащият правото да го подпише)

Член 7. Информация, която не подлежи на класифициране като държавна тайна и класификация *

* Заглавието на статията с изменения, влязло в сила на 9 октомври 1997 г. с федералния закон от 6 октомври 1997 г. N 131-FZ.

Информацията не се класифицира като държавна тайна и не се засекретява: (параграф, изменен с Федералния закон от 6 октомври 1997 г. N 131-FZ)

за извънредни ситуации и бедствия, които заплашват безопасността и здравето на гражданите и техните последици, както и за природните бедствия, техните официални прогнози и последици;

за състоянието на екологията, здравеопазването, хигиената, демографията, образованието, културата, селското стопанство, както и състоянието на престъпността;

относно привилегиите, компенсациите и социалните гаранции, предоставяни от държавата на граждани, длъжностни лица, предприятия, институции и организации (параграф, изменен с Федералния закон от 22 август 2004 г. N 122-FZ);

относно фактите за нарушаване на човешките и гражданските права и свободи;

за размера на златния резерв и държавните валутни резерви на Руската федерация;

за здравословното състояние на най-висшите служители на Руската федерация;

относно фактите за нарушаване на закона от държавните органи и техните длъжностни лица.

Длъжностните лица, които са взели решения за класифициране на изброената информация или за включването ѝ за тази цел в носителите на информация, съставляваща държавна тайна, носят наказателна, административна или дисциплинарна отговорност в зависимост от материалните и морални щети, причинени на обществото, държавата и гражданите. Гражданите имат право да обжалват подобни решения в съда.

(Б.а. – учудващ член, който изрично забранява някои категории информация да бъдат класифицирани. Учудващ най-малкото поради естеството на изброените категории, и поради факта за невключването им в категориите за класифициране (което автоматично би ги направило неклассифицирани данни, просто защото не са изрично упоменати в Списъка).

Член 8. Степени на секретност на информацията и печати за секретност на носителите на тази информация

Степента на секретност на информацията, представляваща държавна тайна, трябва да съответства на тежестта на щетите, които могат да бъдат причинени на сигурността на Руската федерация в резултат на разпространението на тази информация.

Установяват се три степени на секретност на информацията, представляваща държавна тайна, и печати за секретност, съответстващи на тези степени за носителите на споменатата информация: „от особено значение“, „строго секретно“ и „секретно“. *(б.а. – На практика съответстват на нашите Строго секретно, Секретно и Поверително)*

Процедурата за определяне на размера на щетите, които могат да бъдат нанесени на сигурността на Руската федерация в резултат на разпространението на информация, представляваща държавна тайна, и правилата за класифициране на тази информация като една или друга степен на секретност, се определят от правителството на Руската федерация.

Използването на изброените степени за класифициране на информация, която не е класифицирана като държавна тайна, не е разрешено.

Член 9. Процедура за класифициране на информацията като държавна тайна

Класифицирането на информацията като държавна тайна се извършва в съответствие с тяхната секторна, ведомствена или програмно-целева принадлежност, както и в съответствие с този закон (частта е допълнена от 9 октомври 1997 г. с Федерален закон № 131-FZ от 6 октомври 1997 г.

Обосновката за необходимостта от класифициране на информацията като държавна тайна в съответствие с принципите на класифициране на информация се предоставя на държавните органи, предприятия, институции и организации, получили тази информация (разработена).

Класифицирането на информацията като държавна тайна се извършва в съответствие със Списъка на информацията, представляваща държавна тайна, определен от този закон, от ръководителите на държавните органи в съответствие със Списъка на длъжностните лица, натоварени с правомощието да класифицират информацията като държавна тайна, одобрен от президента на Руската федерация. Тези лица носят лична отговорност за решенията си относно целесъобразността на класифицирането на конкретна информация като държавна тайна (първо изречение на частта с изменения, влязло в сила на 9 октомври 1997 г. с Федерален закон № 131-FZ от 6 октомври 1997 г. *(б.а. – моля да се обърне внимание – в ЗЗКИ у нас признаваме право на изпълнителят, който пряко създава материал, да постави гриф за сигурност до окончателното му определяне от лицето (орган), който има право да подпише документа, т.е. имаме заявен и друг участник в процеса по създаване на КИ. Тук обаче руският законодател не допуска друга отговорност, освен на ръководителя, или орган, който е натоварен с правомощията да класифицира. Т.е. цялата отговорност при този процес е само на едно лице. На всеки от нас е ясно, че не висшето ръководство ще изпълни дейностите по създаване на документ, но в закона няма данни за задължения на други лица, освен ръководителя.)*

За осъществяване на единна държавна политика в областта на класифицирането на информацията междуведомствената комисия за защита на държавните тайни, по предложение на държавни органи и в съответствие

със Списъка на информацията, съставляваща държавна тайна, съставя Списъка на информацията, класифицирана като държавна тайна. Този списък идентифицира правителствените органи, на които е предоставено правомощието да се разпореждат с тази информация. Указаният списък е одобрен от президента на Руската федерация, подлежащ на отворено публикуване и при необходимост се преразглежда (част е допълнена от 9 октомври 1997 г. от Федералния закон от 6 октомври 1997 г. N 131-FZ).

Държавните органи, чиито ръководители са овластени да класифицират информацията като държавна тайна, в съответствие със Списъка на информацията, класифицирана като държавна тайна, разработват подробни списъци с информация, които трябва да бъдат класифицирани. Тези списъци включват информация, правомощията за контрол, които са предоставени на посочените органи, и степента на тяхната секретност е установена. В рамките на целенасочени програми за разработване и модернизация на оръжия и военна техника, експериментални проекти и изследователски работи, съгласно решението на клиентите на тези образци и произведения, могат да се разработят отделни списъци с информация, които ще бъдат класифицирани. Тези списъци се одобряват от съответните ръководители на държавни органи. Целесъобразността на класифицирането на такива списъци се определя от тяхното съдържание (част се допълва от 9 октомври 1997 г. от Федералния закон от 6 октомври 1997 г. N 131-FZ).

(б.а. – За създаване на ведомствени/организационни списъци на информация, която се класифицира, са издадени с ПОСТАНОВЛЕНИЕ N 870 от 04 септември 1995 г. за утвърждаване на Правила за класифициране на информацията в различните степени на секретност (Об утвърдении Правил отнесения сведений, составляющих государственную тайну, к различным степеням секретности (с изменениями на 22 мая 2008 г.)) Определено личи подход, който е „демократично централизиран“!?)

Член 10. Ограничаване на правата на собственост на предприятия, институции, организации и граждани на Руската федерация на информация във връзка с нейната класификация

Длъжностните лица, упълномощени по реда, предвиден в член 9 от този закон, с правомощието да класифицират информацията като държавна тайна, имат право да вземат решения за класифициране на информация, собственост на предприятия, институции, организации и граждани (понататък - собственик на информация), ако тази информация включва информация изброена в Списъка на информацията, класифицирана като държавна тайна. Класификацията на посочената информация се извършва при подаване на собствениците на информацията или на съответните държавни органи.

Нанесените материални щети на собственика на информация във връзка с класификацията му се възстановяват от държавата в размер, определен в споразумението между държавния орган, на разположение на който тази информация се прехвърля, и неговия собственик. Споразумението също така определя задълженията на собственика на информация за неговото неразпространение. Ако собственикът на информацията откаже от подписаното споразумение, той се предупреждава за отговорност за неразрешено разпространение на информация, представляваща държавна тайна в съответствие с действащото законодателство.

Притежателят на информацията има право да обжалва в съда действията на длъжностни лица, които нарушават, по мнение на собственика на информацията, неговите права. Ако съдът признае действията на длъжностните лица за незаконни, процедурата за обезщетение за вреди, причинени на собственика на информацията, се определя с решение на съда в съответствие с действащото законодателство.

Правото на собственост върху информация на чуждестранни организации и чуждестранни граждани не може да бъде ограничено, ако тази информация бъде получена (разработена) от тях, без да се нарушава законодателството на Руската федерация.

Член 11. Процедура за класифициране на информация и техните носители

Основата за класифицирането на информацията, получена (разработена) в резултат на управление, производство, научни и други видове дейности на държавните органи, предприятия, институции и организации, е тяхното съответствие със списъците на информация, действащи в тези органи, в тези предприятия, в тези институции и организации и др. подлежи на класификация. Когато тази информация бъде класифицирана като тайна, на техните носители им се поставя подходящ печат за секретност.

Ако невъзможно е да се идентифицира получената (разработена) информация с информацията, съдържаща се в настоящия списък, длъжностните лица на държавните органи, предприятия, институции и организации са длъжни да осигурят предварителната класификация на получената (разработена) информация в съответствие с предполагаемата степен на секретност и да я изпратят на длъжностното лице лицето, одобрило посочения списък, предложения за допълването му (промяна).

Длъжностните лица, одобрили настоящия списък, са длъжни в тримесечен срок да организират експертна оценка на получените предложения и да вземат решение за допълване (промяна) на текущия

списък или премахване на секретния печат, който преди това е бил присвоен на информацията.

Член 12. Реквизити на носители на информация, представляваща държавна тайна

На носителите на информация, представляваща държавна тайна, се поставят реквизити, включително следните данни:

относно степента на секретност на информацията, съдържаща се в преносителя, по отношение на съответната клауза на сегашния държавен орган, в това предприятие, в тази институция и организацията на списъка с информация, който трябва да бъде класифициран;

за държавния орган, за предприятието, за институцията, организацията, извършила класификацията на носителя;

за регистрационния номер;

за датата или условието на декласифициране на информация или за събитие, след което информацията ще бъде декласирана.

Ако е невъзможно да се приложат такива данни към носителя на информация, представляваща държавна тайна, тези данни са посочени в придружаващата документация за този носител. (Б.а. – също е странно, че самата информация може да не се маркира, а се отбелязва нейното значение и важност в придружаващата информация)

Ако носителят съдържа компоненти с различна степен на секретност, на всеки от тези компоненти е присвоен съответстващ етикет за секретност, а на носителя като цяло е присвоен етикет за секретност, съответстващ на етикета за секретност, който е присвоен на неговия компонент, който има най-високата степен на секретност за дадения носител.

В допълнение към данните, изброени в тази статия, превозвачът и (или) в придружаващата документация могат да съдържат допълнителни маркировки, които определят правомощията на длъжностните лица да се запознаят с информацията, съдържаща се в този носител. Видът и процедурата за поставяне на допълнителни марки и други детайли се определят от регулаторни документи, одобрени от правителството на Руската федерация.

(б.а. – в общи линии имаме аналогични реквизити , с които обозначаваме КИ, тук обаче липсват сроковете за защита, т.е. имаме система, която е близка до тази на социалистическата държава – документите могат да се защитават вечно. За пояснение обаче, за да няма недоразумение – законодателят в следващия чл.13 предвижда 30-годишен срок за съхранение, който обаче може да се удължава, без да се коментира с колко още.)

Раздел IV. ДЕКЛАСИФИКАЦИЯ НА ИНФОРМАЦИЯ И НА ИНФОРМАЦИОННИЯ НОСИТЕЛ

Член 13. Процедура за разсекретяване на информация

Декласификация на информацията и нейните носители - премахване на предварително въведени ограничения по реда, предвиден в този закон за разпространение на информация, представляваща държавна тайна, и за достъп до техните носители.

Основанията за разсекретяване на информация са:

поемането от Руската федерация на международни задължения за открит обмен на информация, представляваща държавна тайна в Руската федерация;

промяна в обективни обстоятелства, в резултат на което понататъшната защита на информацията, представляваща държавна тайна, е непрактична. *(б.а. – подобен текст има и у нас, той обаче си остава доста неясен и лаконичен)*

Държавните органи, чиито ръководители са овластени да класифицират информацията като държавна тайна, са задължени периодично, но не по-малко от всеки 5 години, да преразглеждат съдържанието на списъци с информация, които подлежат на класифициране в сила в държавните органи, предприятия, институции и организации, отчасти валидността на класифицирането на информацията и тяхното съответствие с предварително установената степен на секретност.

Срокът за класифициране на информация, представляваща държавна тайна, не трябва да надвишава 30 години. В изключителни случаи този срок може да бъде удължен чрез заключение *(б.а. - решение)* на Междудомствената комисия за защита на държавните тайни. *(б.а. – ако тази комисия трябва истински да оценява всеки документ, който трябва да се удължава над 30 години, имайки предвид традициите и размера на Русия, както и обема на произвежданата КИ, то това би била постоянна действаща комисия. Вероятно тук има някакъв опростен ред или просто подписване на решение, подготвено от нарочна администрация на комисията. Вероятно поради тази причина, в следващия чл.14 се дава право на редица ръководители, които имат правото да класифицират материали, да удължават сроковете на защита и да декласифицират на основание на мнение от комисия от експерти от тяхното подчинено ведомство или организация. Не става ясно обаче до какво ниво слиза това право)*

Правото да променят списъците с информация, която да бъде класифицирана в държавните органи, предприятия, институции и организации, се предоставя на ръководителите на държавните органи, които са ги одобрили, които носят лична отговорност за валидността на решенията

им за разсекретяване на информация. Решенията на тези ръководители, свързани с промяна на списъка с информация, класифицирана като държавна тайна, подлежат на одобрение от Междуведомствената комисия за защита на държавните тайни, която има право да спре и оспорва тези решения.

Член 14. Процедура за разсекретяване на носители на информация, представляваща държавна тайна

Носителите на информация, представляваща държавна тайна, се разсекретяват не по-късно от сроковете, установени за тяхната класификация. Преди изтичането на тези условия носителите подлежат на декласификация, ако се променят разпоредбите на действащия списък в този държавен орган, предприятие, институция и организация, въз основа на които са класифицирани.

В изключителни случаи правото на удължаване на първоначално установените срокове за класифициране на носители на информация, които представляват държавна тайна, се предоставя на ръководителите на държавни органи, оправомощени да класифицират съответната информация като държавна тайна, въз основа на заключението на експертна комисия, назначена от тях по предписания начин.

Ръководителите на държавни органи, предприятия, институции и организации са овластени да декласифицират носителите на информация, необосновано класифицирани от техните подчинени длъжностни лица.

Ръководителите на държавните архиви на Руската федерация са овластени да декласифицират носители на информация, представляваща държавна тайна, съхранявана в затворените фондове на тези архиви, в случай че такива правомощия са им делегирани от организацията, създаваща фондове, или нейния правоприменик. В случай на ликвидация на фондоустройствената организация и отсъствието на нейния правоприменик, въпросът за процедурата по декласифициране на носителите на информация, представляваща държавна тайна, се разглежда от междуведомствена комисия за защита на държавните тайни.

(б.а. – обръщаме внимание, че руският закон прави съществена разлика между самата информация и носителите на информация от всякакво естество)

Член 15. Изпълнение на искания на граждани, предприятия, институции, организации и държавни органи на Руската федерация за разсекретяване на информация

Гражданите, предприятията, институциите, организациите и държавните органи на Руската федерация имат право да кандидатстват пред държавни органи, предприятия, институции, организации, включително

държавни архиви, с искане за декласифициране на информация, класифицирана като държавна тайна.

Държавните органи, предприятия, институции, организации, включително държавните архиви, получили такова искане, са задължени да го разгледат в рамките на три месеца и да дадат мотивиран отговор по същество на искането. Ако те не са упълномощени да разрешават въпроса за разсекретяване на исканата информация, тогава искането в рамките на месец от момента на получаването му се предава на държавния орган, натоварен с такива правомощия, или на междуведомствената комисия за защита на държавната тайна, за която гражданите, предприятията, институциите, организациите и правителствени органи на Руската федерация, които са подали искането.

Укриването на длъжностни лица от разглеждане на искането по същество води до административна (дисциплинарна) отговорност в съответствие с действащото законодателство.

Валидността на класифицирането на информацията като държавна тайна може да се обжалва в съда. Ако съдът признае за неоснователно класифицирането на информацията, тази информация подлежи на декласифициране в съответствие с процедурата, установена от този закон.

Раздел V. РАЗПРЕДЕЛЯНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ, СЪСТАВЯЩА ДЪРЖАВНА ТАЙНА

Член 16. Взаимно предаване на информация, представляваща държавна тайна, от държавни органи, предприятия, институции и организации

Взаимното предаване на информация, представляваща държавна тайна, се осъществява от държавни органи, предприятия, институции и организации, които не са в отношения на подчинение и не извършват съвместна работа, с санкцията на държавния орган, който разполага с тази информация в съответствие с член 9 от този закон.

Държавните органи, предприятия, институции и организации, които изискват информация, представляваща държавна тайна, са задължени да създадат условия, които гарантират защитата на тази информация. Техните ръководители носят лична отговорност за неспазване на установените ограничения за запознаване с информация, представляваща държавна тайна.

Предпоставка за предаването на информация, представляваща държавна тайна, на държавни органи, предприятия, институции и организации е тяхното изпълнение на изискванията, предвидени в член 27 от този закон.

(На фона на подробно описаните в ЗЗКИ и ППЗЗКИ процедури за изпращане, предаване, приемане, съхраняване и унищожаване на КИ, тази

регламентация изглежда доста оскъдна. Предполагаме, че има други, подзаконови актове, каквито обаче не открихме, а и липсват препратки към такива в закона – б.а.)

Член 17. Предаване на информация, представляваща държавна тайна във връзка с извършването на съвместни и други работи

Предаването на информация, представляваща държавна тайна, на предприятия, институции, организации или граждани във връзка с извършване на съвместни и други работи, се извършва от издалия заповедта за тях, с разрешение на публичния орган, който притежава съответната информация в съответствие с член 9 от този закон, и то само до степен необходими за извършване на тези работи. В същото време, преди прехвърлянето на информация, представляваща държавна тайна, заповядващия/запитващия е длъжен да се увери, че предприятието, институцията или организацията има лиценз за извършване на работа, използвайки информация с подходяща степен на секретност, и че гражданите имат подходящо разрешение.

Предприятия, институции или организации, включително тези с недържавна форма на собственост, когато извършват съвместни и други работи (получаване на държавни поръчки) и във връзка с това имат необходимост от използване на информация, представляваща държавна тайна, могат да сключват споразумения с държавни предприятия, институции или организации относно използването на услугите на техните структурни звена за опазване на държавната тайна, за които в лицензиите за извършване на работа се прави съответна забележка, като се използва информация, представляваща държавна тайна на двете договарящи страни.

Договорът за съвместна и друга работа, сключен в установената от закона процедура, предвижда взаимни задължения на страните за осигуряване на безопасността на информацията, представляваща държавна тайна, както в процеса на работа, така и след приключването им, както и условията за финансиране на работата (услугите) за защита информация, представляваща държавна тайна.

Организацията на контрол върху ефективността на опазването на държавната тайна по време на съвместни и други работи се възлага на клиента на тези произведения в съответствие с разпоредбите на споразумението, сключено от страните.

В случай на нарушение от страна на изпълнителя при съвместни и други работи, предприети задължения за опазване на държавната тайна, клиентът има право да спре изпълнението на поръчката до отстраняване на нарушенията, а при повторни нарушения - да повдигне въпроса за анулиране на поръчката и лиценза за извършване на работа, използвайки информация, представляваща държавна тайна, и за привеждане на извършителите пред

съда. В същото време материални щети, причинени от изпълнителя на държавата, представлявана от клиента, подлежат на възстановяване в съответствие с приложимото законодателство.

Член 18. Предаване на информация, представляваща държавна тайна, на други държави или международни организации (името на този член е допълнено от 15 декември 2007 г. с федералния закон от 1 декември 2007 г. N 294-FZ).

Решението за прехвърляне на информация, представляваща държавна тайна, на други държави или международни организации, се взема от правителството на Руската федерация при наличието на експертно становище на Междуведомствената комисия за защита на държавните тайни относно възможността за прехвърляне на тази информация (част се допълва от 15 декември 2007 г. с федералния закон от 1 декември 2007 г. N 294 –FZ).

Задълженията на получаващата страна да защитава предадената му информация се определят от сключения с нея договор (споразумение).

Член 19. Защита на информация, представляваща държавна тайна при промяна на функциите на субектите на правоотношения

Държавните органи, предприятия, институции и организации, притежаващи информация, съставляваща държавна тайна, в случай на промяна на функциите им, форми на собственост, ликвидация или прекратяване на работа, използвайки информация, представляваща държавна тайна, са задължени да предприемат мерки за осигуряване защитата на тази информация и техните носители. В този случай носителите на информация, представляваща държавна тайна, се унищожават по предписания начин, предават се в архивно хранилище или се прехвърлят:

на правоприемника на публичен орган, предприятие, институция или организация, притежаващ информация, представляваща държавна тайна, ако този правоприемник има правомощието да извършва работа, използвайки тази информация;

държавният орган, който разполага с необходимата информация в съответствие с член 9 от този закон;

до друг публичен орган, предприятие, институция или организация по указание на Междуведомствената комисия за защита на държавните тайни.

Раздел VI. ЗАЩИТА НА ДЪРЖАВНИТЕ ТАЙНИ

Член 20. Органи за защита на държавната тайна

Органите за защита на държавните тайни включват:

Междуведомствена комисия за защита на държавните тайни;

федерален изпълнителен орган, упълномощен в областта на сигурността, федерален изпълнителен орган, упълномощен в областта на

отбраната, федерален изпълнителен орган, упълномощен в областта на чуждестранното разузнаване, федерален изпълнителен орган, упълномощен в областта на противодействие на техническото разузнаване и техническата защита на информацията, и техните териториални органи (параграф, изменен с Федералния закон от 29 юни 2004 г. N 58-FZ);

държавни органи, предприятия, институции и организации и техните структурни звена за защита на държавната тайна.

Междуведомствената комисия за защита на държавните тайни е колегиален орган, който координира дейностите на държавните органи за защита на държавните тайни в интерес на разработването и прилагането на държавни програми, регулаторни и методически документи, които осигуряват прилагането на законодателството на Руската федерация относно държавните тайни. Функциите на междуведомствената комисия за защита на държавните тайни и нейните свръхведомствени правомощия се изпълняват в съответствие с Правилника за междуведомствената комисия за защита на държавните тайни, утвърден от президента на Руската федерация. *(б.а. – поради особеното наименование на правилника „положение“ го показваме и в оригинал - Функции межведомственной комиссии по защите государственной тайны и ее надведомственные полномочия реализуются в соответствии с Положением о межведомственной комиссии по защите государственной тайны)*

Федерален изпълнителен орган, упълномощен в областта на сигурността (според Федералният закон от 03.04.1995 N 40-ФЗ (ред. от 31.07.2020) "О федеральной службе безопасности", този орган е Федералната служба за сигурност (ФСБ)), **федерален изпълнителен орган, упълномощен в областта на отбраната** (б.а. – министерството на отбраната на Руската федерация е този орган), **федерален изпълнителен орган, упълномощен в областта на чуждестранното разузнаване** (б.а. – Службата за външно разузнаване (СВР) - В настоящее время деятельность СВР России строится на базе федерального закона «О внешней разведке» № 5-ФЗ от 10 января 1996 г.), **федерален изпълнителен орган, упълномощен в областта на противодействие на техническото разузнаване и техническата защита на информацията** (б.а. – това е Федералната служба по технически и експортен контрол към МС - Федеральная служба по техническому и экспортному контролю (ФСТЭК России)), и **техните териториалните органи** организират и осигуряват защитата на държавните тайни в съответствие с функциите, възложени им от законодателството на Руската федерация (част, изменена с Федералния закон от 29 юни 2004 г. N 58-FZ).

Държавните органи, предприятия, институции и организации осигуряват защитата на информацията, представляваща държавна тайна, в

съответствие със задачите, които са им възложени и в рамките на тяхната компетентност. Отговорността за организирането на защитата на информацията, представляваща държавна тайна в държавните органи, предприятия, институции и организации, е на техните ръководители. В зависимост от обема на работа с използването на информация, представляваща държавна тайна, ръководителите на държавни органи, предприятия, институции и организации създават структурни звена за защита на държавните тайни, функциите на които се определят от посочените ръководители в съответствие с нормативните документи, одобрени от правителството на Руската федерация, и като вземат предвид спецификата на тяхната работа.

Защитата на държавните тайни е вид основна дейност на публичен орган, предприятие, институция или организация.

(б.а. – Нашата национална система за ЗКИ е конструирана аналогично (у нас също имаме ангажименти на Парламент, МС и т.н., тук обаче има много кратко, обобщено и сбито разглеждане на функциите и правомощията на оперативните органи в системата. Друго важно различие с нашата система за ЗКИ е отсъствието на обособен Национален орган по сигурност каквато е ДКСИ, за сметка обаче на ангажименти на „Федералните изпълнителни органи“ по сфери на дейност, което вероятно значително разширява техния състав и осъществява дейността им. Всъщност тези федерални органи и техните териториални структури са в ролята на ДАНС у нас – явяват се органи за пряк контрол)

Член 21. Допускане на длъжностни лица и граждани до държавна тайна

Допускът на длъжностни лица и граждани на Руската федерация в държавните тайни се извършва на доброволни начала.

Допускането на лица с двойно гражданство, лица без гражданство, както и лица от чужди граждани, емигранти и ремигранти в държавна тайна се извършва в съответствие с процедурата, установена от правителството на Руската федерация.

Допускането на длъжностни лица и граждани до държавна тайна предвижда:

поемане на задължения към държавата за неразпространение на поверена им информация, представляваща държавна тайна;

съгласие за частични, временни ограничения на техните права в съответствие с член 24 от този закон;

писмено съгласие за провеждане на мерки за проверка срещу тях от упълномощените органи;

определяне на видовете, размерите и реда за предоставяне на социални гаранции, предвидени в този закон (параграф, изменен с Федерален закон № 122-FZ от 22 август 2004 г.);

запознаване с нормите на законодателството на Руската федерация относно държавните тайни, които предвиждат отговорност за нарушаването му;

вземане на решение от ръководителя на публичен орган, предприятие, институция или организация относно допускането на регистрираното лице до информация, представляваща държавна тайна. *(б.а. – т. като отговорността е вменена директно на такива ръководители, то те носят задълженията и да допускат служителите си до работа с КИ)*

По отношение на лицата, заемащи длъжности, предвидени в Списъка на длъжностите, при попълване на които лица се считат за допуснати до държавна тайна, се извършват мерките, предвидени в част трета от този член (частта е включена допълнително от 20 октомври 2009 г. с Федерален закон № 180-FZ от 18 юли 2009 г.).

Части от четири до десет от предишното издание от 20 октомври 2009 г. се считат съответно за части пет до единадесет от това издание - Федерален закон от 18 юли 2009 г. N 180-FZ.

Обхватът на дейностите по проверка зависи от степента на секретност на информацията, до която ще бъде разрешено регистрираното лице. Дейностите по проверка се извършват в съответствие със законодателството на Руската федерация. Целта на дейностите по проверката е да се идентифицират основанията, предвидени в член 22 от този закон.

За длъжностни лица и граждани, допуснати до постоянна държавна тайна, се установяват следните социални гаранции (параграф, изменен с Федерален закон № 122-FZ от 22 август 2004 г.):

процент надбавки към заплати, в зависимост от степента на секретност на информацията, до която имат достъп;

преференциално право, при равни други условия, да останат на работа, когато държавните органи, предприятия, институции и организации извършват организационни и (или) редовни дейности.

За служителите на структурните отдели за защита на държавната тайна, в допълнение към социалните гаранции, установени за длъжностни лица и граждани, допуснати до постоянна държавна тайна, се установява процентно увеличение на заплатите за трудов стаж в посочените структурни подразделения (част от формулировката, въведена от 1 януари 2005 г. с федерален закон от 22 август 2004 г. N 122-FZ. *(б.а. – вероятно става дума за служителите на федералните*

органи, които имат отношение към защитата на държавните тайни, както и за такива в други органи и организации с функциите на нашите ССИ и завеждащи регистратури. Не са без значение и предходните две социални придобивки за лицата, които работят с държавни тайни.)

Взаимните задължения на администрацията и регистрираното лице се отразяват в трудовия договор (договор). Сключването на трудов договор (договор) преди края на проверката от компетентните органи не се допуска.

Създават се три форми на достъп до държавна тайна за длъжностни лица и граждани, съответстващи на три степени на секретност на информацията, представляваща държавна тайна: информация от особено значение, строго секретно или секретно. Фактът, че длъжностните лица и гражданите имат достъп до информация с по-висока степен на секретност, е основата за достъпа им до информация с по-ниска степен на секретност.

Условията, обстоятелствата и процедурата за преиздаване на допуска на граждани до държавна тайна се определят от регулаторни документи, одобрени от правителството на Руската федерация.

Процедурата за допускане на длъжностни лица и граждани до държавна тайна в условията на обявено извънредно положение може да бъде променена от президента на Руската федерация.

Този член според неговото буквално значение е признат за съответстващ на Конституцията на Руската федерация; разширяването на разпоредбите на този член за адвокати, които участват като защитници в наказателни производства, и отстраняването им от участие в делото поради липса на достъп до държавна тайна не е в съответствие с Конституцията на Руската федерация, нейните членове 48 и 123 (част 3) - решението на Конституционния съд на Руската федерация Федерация от 27 март 1996 г. N 8-Р.

Този член не може да бъде приложен от съдилища, други органи и длъжностни лица като основа за отнемане на представител на ответника от участие в разглеждането на делото от арбитражен съд поради липсата му на достъп до държавна тайна - решение на Конституционния съд на Руската федерация от 10 ноември 2002 г. N 293- ОТНОСНО.

Този член не може да се прилага от съдилища, други органи и длъжностни лица като основание за уволнение на адвокат, който е представител на ищеца от участие в разглеждането на дело от общ съд подсъдно в гражданско производство поради липсата му на достъп до

държавна тайна - определяне на Конституционния съд на Руската федерация
Федерация от 10 ноември 2002 г. N 314-О.

Член 21_1. Специална процедура за достъп до държавна тайна

Членовете на Съвета на федерацията, депутатите на Държавната дума, съдиите за периода на упражняване на техните правомощия, както и адвокатите, участващи като защитници в наказателни производства по дела, свързани с информация, представляваща държавна тайна, се допускат до информация, представляваща държавна тайна, без да провеждат мерки за проверка предвиден в член 21 от този закон.

Тези лица са предупредени за неразгласяване на държавна тайна, станала им известна във връзка с упражняването на техните правомощия, както и за привличането им под съд в случай на разкриването им, за което се взема съответна разписка.

Запазването на държавната тайна в такива случаи е гарантирано чрез установяване на отговорността на тези лица чрез федералния закон. (Този член е допълнително включен от 9 октомври 1997 г. от Федералния закон от 6 октомври 1997 г. N 131-FZ).

Този член не може да се прилага от съдилища, други органи и длъжностни лица като основание за уволнение на адвокат, който е представител на ищеца от участие в разглеждането на дело от общ съд подсъдно в гражданско производство поради липсата му на достъп до държавна тайна - определяне на Конституционния съд на Руската федерация
Федерация от 10 ноември 2002 г. N 314-О.

(б.а. – горният член е аналог на нашия чл. 39 и 39а от ЗЗКИ)

Член 22. Основания за отказ на длъжностно лице или гражданин за достъп до държавна тайна

Основанията за отказ на длъжностно лице или гражданин на достъп до държавна тайна могат да бъдат:

признаване за недееспособен или частично дееспособен въз основа на влязло в сила съдебно решение, статута му на обвиняем (подсъдим) по наказателно дело за престъпление, извършено по непредпазливост срещу държавната власт или умишлено престъпление, когато той има непогасена или неснета съдимост за тези престъпления, прекратяване на наказателно дело (наказателно преследване) във връзка с него на нереабилитиращи го основания, освен ако срок, равен на давността за извършване на тези престъпления, не е изтекъл от датата на прекратяване на такова наказателно дело (наказателно преследване); (Параграфът, изменен с Федералния закон от 29 юли 2018 г. N 256-FZ).

дали има медицински противопоказания за работа, използвайки информация, представляваща държавна тайна, съгласно списъка, одобрен от федералния изпълнителен орган, упълномощен в областта на здравеопазването и социалното развитие (параграф, изменен на 1 юли 2004 г. от Федералния закон от 29 юни 2004 г. година N 58-FZ);

постоянно пребиваване на него и (или) негови близки роднини в чужбина и (или) оформяне на документи от тези лица за напускане с цел постоянно пребиваване в други държави;

идентифициране в резултат на мерки за проверка на действията на лицето, което се формализира, които представляват заплаха за сигурността на Руската федерация;

избягвайки дейностите по проверка и (или) информира органите по проверка за съзнателно неверни лични данни.

Решението за отказ на длъжностно лице или гражданин на достъп до държавна тайна се взема от ръководителя на публичен орган, предприятие, институция или организация на индивидуална основа, като се вземат предвид резултатите от проверките. Гражданинът има право да обжалва това решение пред по-висша организация или пред съд.

(б.а. – тук вековният опит на руската държава и дава предимство – според нас тези основания за отказ са много ясни и точни, подробни и лаконични едновременно)

Член 23. Условия за прекратяване на допуска на длъжностно лице или гражданин до държавна тайна *(б.а. – у нас това е отнемане на РДКИ)*

Допускането на длъжностно лице или гражданин в държавна тайна може да бъде прекратено с решение на ръководителя на държавен орган, предприятие, институция или организация в следните случаи:

прекратяване на трудов договор (договор) с него във връзка с организационни и (или) редовни дейности;

еднократно нарушение от него на задълженията, предвидени в трудовия договор (договор), свързани с опазването на държавната тайна;

настъпване на обстоятелства, които в съответствие с член 22 от този закон са основание за отказ на длъжностно лице или гражданин за достъп до държавна тайна.

Прекратяването на допускането на длъжностно лице или гражданин до държавна тайна е допълнително основание за прекратяване на трудов договор (договор) с него, ако такива условия са предвидени в трудов договор (договор).

Прекратяването на допускането до държавна тайна не освобождава длъжностно лице или гражданин от задълженията им да не разкриват информация, представляваща държавна тайна.

Решението на администрацията да прекрати приемането на длъжностно лице или гражданин в държавна тайна и да прекрати трудов договор (договор) с него въз основа на това може да се обжалва пред по-висша организация или пред съд.

Член 24. Ограничения на правата на длъжностно лице или гражданин, допуснати или допуснати преди това до държавна тайна

Длъжностно лице или гражданин, допуснат или предварително допуснат до държавна тайна, може да бъде временно ограничен в правата си. Ограниченията могат да важат за:

правото на пътуване в чужбина за периода, предвиден в трудовия договор (договор) при регистриране на достъпа на гражданина до държавна тайна; * 24.1.2)

правото да разпространява информация, представляваща държавна тайна, и да използва открития и изобретения, съдържащи такава информация;

правото на неприкосновеност на личния живот по време на дейностите по проверка в периода на регистрация на допускане до държавна тайна.

(б.а. – текстове от такъв род като настоящия чл.24 у нас не съществуват и вероятно биха се приели като силно ограничаване на човешки права)

Член 25. Организация на достъпа на длъжностно лице или гражданин до информация, представляваща държавна тайна

Организацията на достъпа на длъжностно лице или гражданин до информация, представляваща държавна тайна, се възлага на ръководителя на съответния държавен орган, предприятие, институция или организация, както и на техните структурни звена за защита на държавната тайна. Процедурата за достъп на длъжностно лице или гражданин до информация, представляваща държавна тайна, се определя от нормативни документи, одобрени от правителството на Руската федерация.

Ръководителите на държавни органи, предприятия, институции и организации носят лична отговорност за създаването на такива условия, при които длъжностно лице или гражданин се запознава само с информацията, представляваща държавна тайна, и в такива обеми, които са му необходими за изпълнение на служебните си (функционални) задължения.

Член 26. Отговорност за нарушаване на законодателството на Руската федерация относно държавните тайни

Длъжностните лица и гражданите, виновни за нарушаване на законодателството на Руската федерация относно държавните тайни, носят

наказателна, административна, гражданска или дисциплинарна отговорност в съответствие с действащото законодателство.

Съответните държавни органи и техните длъжностни лица се основават на експертни становища, изготвени в съответствие с установената процедура за класифициране на незаконно разпространената информация като информация, представляваща държавна тайна (частта е допълнително включена от 9 октомври 1997 г. с Федерален закон № 131-FZ от 6 октомври 1997 г.).

Част втора от предишното издание от 9 октомври 1997 г. се счита за част от третото от това издание - Федерален закон от 6 октомври 1997 г. N 131-FZ.

Защитата на правата и законните интереси на гражданите, публичните органи, предприятията, институциите и организациите в обхвата на този закон се осъществява по съдебна или друга процедура, предвидена в този закон.

(Б.а. - много интересен текст, който дава възможност и за друга процедура по защита на права и интереси, макар и по този закон, прилича в известен смисъл на производство по обжалване пред ДКСИ.)

Член 27. Допускане на предприятия, институции и организации да извършват работа, свързана с използването на информация, представляваща държавна тайна

Допускането на предприятия, институции и организации до работа, свързана с използването на информация, представляваща държавна тайна, създаването на средства за защита на информацията, както и прилагането на мерки и (или) предоставянето на услуги за защита на държавните тайни, се осъществява чрез получаването им по начина, предписан от правителството на Русия Федерация, лицензи за работа с информация с подходяща степен на секретност.

Лиценз за извършване на тези работи се издава **въз основа на резултатите от специална проверка на предприятие, институция и организация и държавно удостоверяване на техните ръководители, отговорни за опазване на информация, представляваща държавна тайна**, разходите за която се поемат от предприятието, институцията, организацията, получаващи лиценз.

Лиценз за извършване на работа, използващ информация, представляваща държавна тайна, се издава на предприятие, институция, организация, ако те отговарят на следните условия:

изпълнение на изискванията на регулаторните документи, одобрени от правителството на Руската федерация, за да се гарантира защитата на

информацията, представляваща държавна тайна в процеса на извършване на работа, свързана с използването на тази информация;

наличието в тяхната структура на звена за защита на държавните тайни и специално обучени служители, които да работят по защитата на информацията, чийто брой и ниво на квалификация са достатъчни, за да се гарантира защитата на държавната тайна;

имат сертифицирани инструменти за сигурност на информацията.

(б.а. – чл. 28 е относим към текстовете по Индустиална сигурност на ЗЗКИ)

Член 28. Ред за сертифициране на средства за защита на информацията

Инструментите за информационна сигурност трябва да имат сертификат, потвърждаващ съответствието им с изискванията за защита на информацията с подходяща степен на секретност.

Организацията на сертифициране на средства за защита на информацията е поверена на федералния изпълнителен орган, упълномощен в областта на противодействие на техническото разузнаване и техническата защита на информацията, на федералния изпълнителен орган, упълномощен в областта на сигурността, и на федералния изпълнителен орган, упълномощен в областта на отбраната, в съответствие с функциите, наложени им от законодателството на Руската федерация. Сертифицирането се извършва в съответствие с този закон в съответствие с процедурата, установена от правителството на Руската федерация (частта, изменена с Федералния закон от 30 юни 2003 г. N 86-FZ; изменена на 1 юли 2004 г. Федерален закон от 29 юни 2004 г. N 58-FZ; изменен с Федерален закон от 19 юли 2011 г. N 248-FZ).

Координацията на работата по организацията на сертифицирането на средствата за информационна сигурност е възложена на междуведомствената комисия за защита на държавните тайни.

Раздел VII. ФИНАНСИРАНЕ НА ДЕЙСТВИЯ ЗА ЗАЩИТА НА ДЪРЖАВНИТЕ ТАЙНИ

Член 29. Финансиране на мерки за опазване на държавната тайна

Финансирането на дейностите на държавните органи, бюджетните предприятия, институциите и организациите и техните структурни звена за опазване на държавната тайна, както и социалните гаранции, предвидени в този закон, се извършва за сметка на федералния бюджет, средства от бюджетите на съставните образувания на Руската федерация и средства от местните бюджети и други предприятия, институции и организации - за сметка на средствата, получени от основните им дейности при извършване

на работа, свързана с използването на информация, представляваща държавна тайна (част, изменена с Федералния закон от 22 август 2004 г. N 122-FZ

Средствата за финансиране на държавни програми в областта на опазването на държавните тайни се предоставят във федералния бюджет на Руската федерация като отделен ред. (б.а. – т.е. предвижда се и такова финансиране)

Контролът върху разходването на финансови ресурси, отпуснати за мерки за опазване на държавната тайна, се осъществява от ръководителите на държавни органи, местни власти, предприятия, институции и организации, възложителите на работа (б.а. – вероятно по обществени поръчки), както и специално упълномощени представители на Министерството на финансите на Руската федерация. Ако осъществяването на този контрол е свързано с достъп до информация, представляваща държавна тайна, тогава изброените лица трябва да имат достъп до информация с подходяща степен на секретност (част се допълва от 1 януари 2005 г. с Федералния закон от 22 август 2004 г. N 122-FZ).

Раздел VIII. КОНТРОЛ И НАДЗОР НА ЗАЩИТА НА ДЪРЖАВНИТЕ ТАЙНИ

Член 30. Контрол за осигуряване опазването на държавната тайна

Контролът върху защитата на държавните тайни се осъществява от президента на Руската федерация, правителството на Руската федерация в рамките на правомощията, определени с Конституцията на Руската федерация, федералните конституционни закони и федералните закони.

(Член, изменен с Федералния закон от 6 октомври 1997 г. N 131-FZ)

Член 30_1. Федерален държавен контрол върху осигуряването на защита на държавните тайни

Федералният държавен контрол върху осигуряването на защита на държавните тайни се осъществява от упълномощени федерални изпълнителни органи (наричани по-долу "държавни контролни органи") в съответствие с тяхната компетентност по начина, установен от правителството на Руската федерация.

Разпоредбите на Федералния закон от 26 декември 2008 г. N 294-FZ се прилагат за отношения, свързани с осъществяването на федерален държавен контрол върху опазването на държавната тайна, организирането и провеждането на проверки в предприятия, институции и организации (по-долу за целите на този член - юридически лица). „Относно защитата на правата на юридическите лица и индивидуалните предприемачи при упражняване на държавен контрол (надзор) и общински контрол“, като се вземат предвид особеностите на организацията и провеждането на проверки,

установени от части трета до девет от настоящия член. *(отделните части на този член - това е всеки нов ред – б.а.)*

Юридическо лице се уведомява за планирана проверка не по-късно от три работни дни преди началото му, като изпрати писмено уведомление от държавния контролен орган.

Основания за непланирана проверка на място е:

изтичане на срока за изпълнение от юридическо лице на издадена от органа за държавен контрол заповед за отстраняване на разкритото нарушение на изискванията на законодателството на Руската федерация в областта на опазването на държавната тайна;

получаване от органите на държавния контрол на информация, показваща признаци за нарушаване на изискванията на законодателството на Руската федерация относно държавните тайни;

наличие на предписание (заповед, заповед или друг административен документ) на ръководителя (неговото упълномощено длъжностно лице) на органа за държавен контрол за извършване на непланирана проверка, издадено в съответствие с указанието на президента на Руската федерация или правителството на Руската федерация или въз основа на искане от прокурора за извършване на непланирана проверка в рамките на надзора за прилагане на закони по материали и жалби, получени от прокуратурата.

Периодът на инспекция е не повече от тридесет работни дни от деня, в който започва.

В изключителни случаи, свързани с необходимостта от провеждане на сложни и (или) продължителни проучвания, тестове, специални прегледи и разследвания въз основа на мотивирани предложения на длъжностните лица на държавния контролен орган, който извършва проверката, срокът за проверка може да бъде удължен от ръководителя на държавния контролен орган (длъжностно лице, упълномощено от него), но не повече от двадесет работни дни.

Проверката на място на юридически лица се извършва въз основа на предписание (заповед или друг административен документ), подписано от ръководителя (упълномощен от него длъжностно лице) на държавния контролен орган.

Неплановата проверка на място, чиято основа е посочена в параграф трета от част четвърта от настоящия член, се извършва без предварително уведомление.

Информация за организирането на проверки, извършвани от органите на държавния контрол, включително за планирането, провеждането и резултатите от такива проверки, не се изпраща до прокуратурата.

Статията е допълнително включена от 1 август 2011 г. от Федералния закон от 18 юли 2011 г. N 242-FZ)

Член 31. Междуведомствен и ведомствен контрол

Междуведомственият контрол върху осигуряването на защита на държавната тайна в държавните органи се упражнява от федералният изпълнителен орган, упълномощен в областта на сигурността, федералният изпълнителен орган, упълномощен в областта на отбраната, федералният изпълнителен орган, упълномощен в областта на външното разузнаване, федералният изпълнителен орган, упълномощен в областта на противодействие на техническото разузнаване и техническата защита на информацията и техните териториални органи, на които е възложена тази функция от законодателството на Руската федерация (част, изменена с Федералния закон от 30 юни 2003 г. N 86-FZ; изменена с влезе в сила на 1 юли 2004 г. с Федерален закон от 29 юни 2004 г. N 58-FZ; изменен с Федерален закон от 18 юли 2011 г. N 242-FZ.

Държавните органи, упълномощени в съответствие с този закон да управляват информация, представляваща държавна тайна, са задължени да контролират ефективността на защитата на тази информация във всички подчинени и подчинени държавни органи, в предприятия, институции и организации, които работят с тях.

Контролът върху защитата на държавните тайни в администрацията на президента на Руската федерация, в офисите на палатите на Федералното събрание, правителството на Руската федерация се организира от техните ръководители (част, изменена с Федералния закон от 6 октомври 1997 г. N 131-FZ.

Контролът върху защитата на държавната тайна в съдебните органи и органите на прокуратурата се организира от ръководителите на тези органи.

Член 32. Прокурорски надзор

Генералният прокурор на Руската федерация и подчинените му прокурори контролират спазването на законодателството, като същевременно осигуряват защитата на държавната тайна и законността на решенията, взети в този случай.

Достъпът на лицата, упражняващи прокурорски надзор, до информация, представляваща държавна тайна, се осъществява в съответствие с член 25 от този закон.

Президент на
Руска федерация
Б. Елцин
Москва, Дом Советов России
21 юлия 1993 года
N 5485-1

Изводи и коментари от превода на Закона за държавната тайна:

1. Руският закон „За държавната тайна“ е модерен и приложим акт към съответните условия на тази голяма държава. Като цяло се забелязва добра обвързаност с други актове от това ниво и с подзаконови такива, т.е. системата е сравнително цялостно изградена;

2. Без да има напълно съответстващи текстове на нашия закон, т.е. освен чужд опит, Русия е заложила повече на собствен опит и традиции в защитата на тайната, откриваме достатъчно аналогия – система от органи, система от мерки, различните видове сигурност по ЗЗКИ не са пропуснати и т.н., вероятно най-слабо засегнати теми са защитата на информацията в КИС и криптографската сигурност на КИ (последните единствено в чл.28), които вероятно са разгледани в подзаконови актове;

3. Някои положения, като напр. властта на Президента и правомощията му върху системата за защита на държавните тайни, като сроковете за защита на документите, като особените правомощия на федералните органи със силови функции имат отношение към традициите в управлението на Русия от векове, т.е. силен и тотален контрол върху защитата на най-важните национални интереси и тайни, вкл. ограничаване на права и свободи на гражданите и намеса в личния им живот;

4. Традиционните установени добри методологически подходи на руските учени, вкл. и в законотворчеството, са помогнали за добро дефиниране на основните категории и понятия в тази сфера. Също така руският законодател е доловил, че отказите и отнемането на допуск са критични моменти за хората и системата за защита на държавните тайни, и много ясно и понятно е регламентирал основните случаи, когато е възможно да се получи такъв резултат;

5. Някои текстове в руския закон са доста категорични, обобщени и тежки, за разлика от много подробните и понякога излишно разширени текстове в нашия закон (което вероятно се дължи на стремежа към демократизиране на тази сравнително консервативна политика у нас);

6. Социалните преференции на служителите с достъп до държавни тайни означават създаването на определена каста държавни служители, с повече влияние, авторитет, защитеност и материална осигуреност, но и отговорности, каквито имат хора с определени контакти и изградено доверие към тях;

7. Практиката на страните от ЕС и НАТО да се създаде Национален орган по сигурността (ДКСИ), който установява и контролира политиките по ЗКИ, е отхвърлена от руския закон, на практика имаме Междуведомствена комисия (макар и на най-високо ниво), която е

временен орган, обхваща ръководители от над 20 ведомства (от собствен опит сме наясно, че ръководни органи с повече от 9-11 представители се събират трудно, много от членовете се заместват редовно и напълно е възможно някои редовно избрани членове да не се срещнат с години), и в крайна сметка, зад чиято дейност и експертиза трябва да стоят значителни екипи в техните ведомства, не дава възможност за по-определена оценка на ефективността и стойността на една такава Комисия;

8. ЗКИ е чисто държавна дейност, (б.а. – има ли по-държавна дейност от ЗКИ), но публичен бюджет за нея не се отпуска (изключваме ДКСИ, имаме предвид финансиране на обучения на служители, изграждане на регистратури и т.н. – всичко това става за сметка на собствен бюджет на организации, общини, фирми). В Русия все пак има и държавни програми в тази насока;

Приложение № 1 – Последен състав на Междуведомствената комисия по защита на държавните тайни от 2016 г.:

Указом Президента
Российской Федерации
от 10 октябрия 2016 г. № 535

СОСТАВ

**Межведомственной комиссии по защите государственной тайны
(В редакции указов Президента Российской Федерации
от 16.05.2017 № 212, от 29.03.2018 № 125, от 03.08.2018 № 471,
от 28.12.2018 № 766, от 25.04.2019 № 189, от 13.12.2019 № 603)**

(б.а. – председателят с ниво на министър и участници в огромната си част – заместник-министри и ръководители на служби)

директор ФСТЭК России (председатель Межведомственной комиссии) (В редакции Указа Селин В.В. - Президента Российской Федерации от 03.08.2018 № 471)
(б.а. – ФСТЭК - Федеральной службы по техническому и экспортному контролю)
заместитель директора ФСТЭК России (заместитель председателя Межведомственной комиссии) (В редакции Указа Президента Российской Федерации от 03.08.2018 № 471)
Брагин А.А. -
заместитель директора ФСТЭК России (ответственный секретарь Межведомственной комиссии)
Дергачев В.В. -

- Алханов А.Д. - заместитель Министра юстиции Российской Федерации
- Винниченко Н.А. - заместитель Генерального прокурора Российской Федерации (по согласованию)
- Герасимов В.В. - начальник Генерального штаба Вооруженных Сил Российской Федерации - первый заместитель Министра обороны Российской Федерации
- Гостев А.А. - заместитель Министра внутренних дел Российской Федерации (В редакции Указа Президента Российской Федерации от 29.03.2018 № 125)
- Гребенкин А.Н. - заместитель Секретаря Совета Безопасности Российской Федерации (В редакции Указа Президента Российской Федерации от 16.05.2017 № 212)
- Демин С.А. - заместитель генерального директора по безопасности Госкорпорации "Роскосмос" (В редакции Указа Президента Российской Федерации от 28.12.2018 № 766)
- Денисов К.И. - заместитель генерального директора Государственной корпорации по атомной энергии "Росатом"
- Дяченко С.В. - заместитель директора ФСО России (В редакции Указа Президента Российской Федерации от 25.04.2019 № 189)
- Забарчук Е.Л. - заместитель Руководителя Аппарата Правительства Российской Федерации
- Зубарев Ю.И. - статс-секретарь - заместитель Министра финансов Российской Федерации
- Иванов Е.С. - статс-секретарь - заместитель Министра иностранных дел Российской Федерации (В редакции Указа Президента Российской Федерации от 13.12.2019 № 603)
- Королев С.Б. - руководитель службы ФСБ России
- Первушин Н.И. - заместитель начальника ГУСПа (*б.а. – Главно управление за специални програми при Президента*)
- Рязанцев О.Н. - заместитель Министра промышленности и торговли Российской Федерации (В редакции Указа Президента Российской Федерации от 13.12.2019 № 603)
- Смольков А.Н. - заместитель директора - начальник управления СВР России
- Степанов А.В. - заместитель Министра науки и высшего образования Российской Федерации (В редакции Указа Президента

Российской Федерации от 28.12.2018 № 766)
заместитель начальника Управления информационного
Степахин С.И. - и документационного обеспечения Президента
Российской Федерации
заместитель Министра экономического развития
Талыбов А.М. - Российской Федерации (В редакции Указа Президента
Российской Федерации от 16.05.2017 № 212)